

LJSOSFERA

PROCVIČENÍ

► STAVBA ZEMĚ

► DNO OCEÁNŮ

► SOPEČNÁ ČINNOST, ZEMĚTŘESENÍ

► VZNIK POHOŘÍ

► PŮSOBENÍ PŘIRODNÍCH ČINITELŮ NA RELIÉF

Vypracoval: Mgr. Pavel Andryšek

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Církevní základní škola
ve Veselí nad Moravou

www.czveseli.cz

STAVBA ZEMĚ

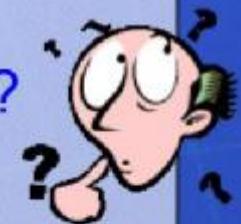

Litosféra: zemská kůra a část zemského svrchního pláště
z řeckého **lithos** - kamenný **sfaira** - obal

Víš k jaké zelenině by se dalo pevné těleso Země přirovnat?

No ano, k cibuli, také má několik "slupek".

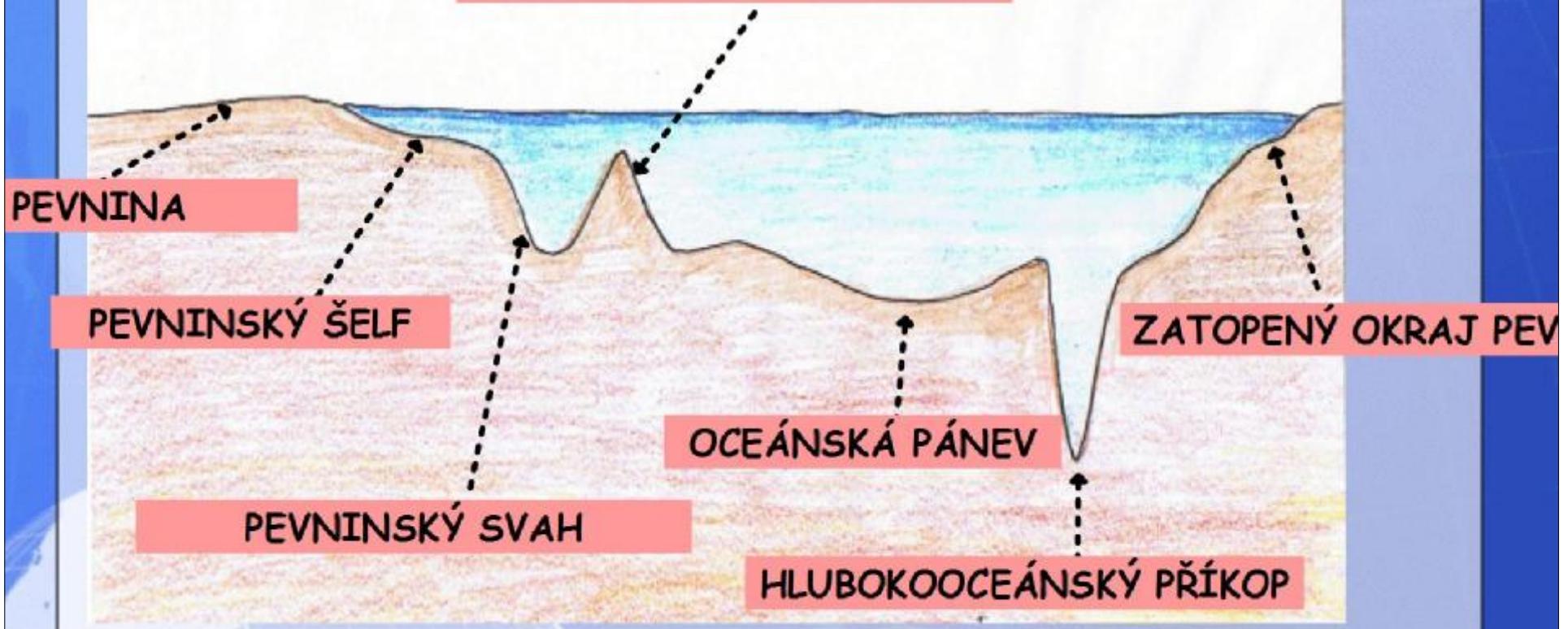

DNO OCEÁNU

STŘEDOOCEÁNSKÝ HŘBET

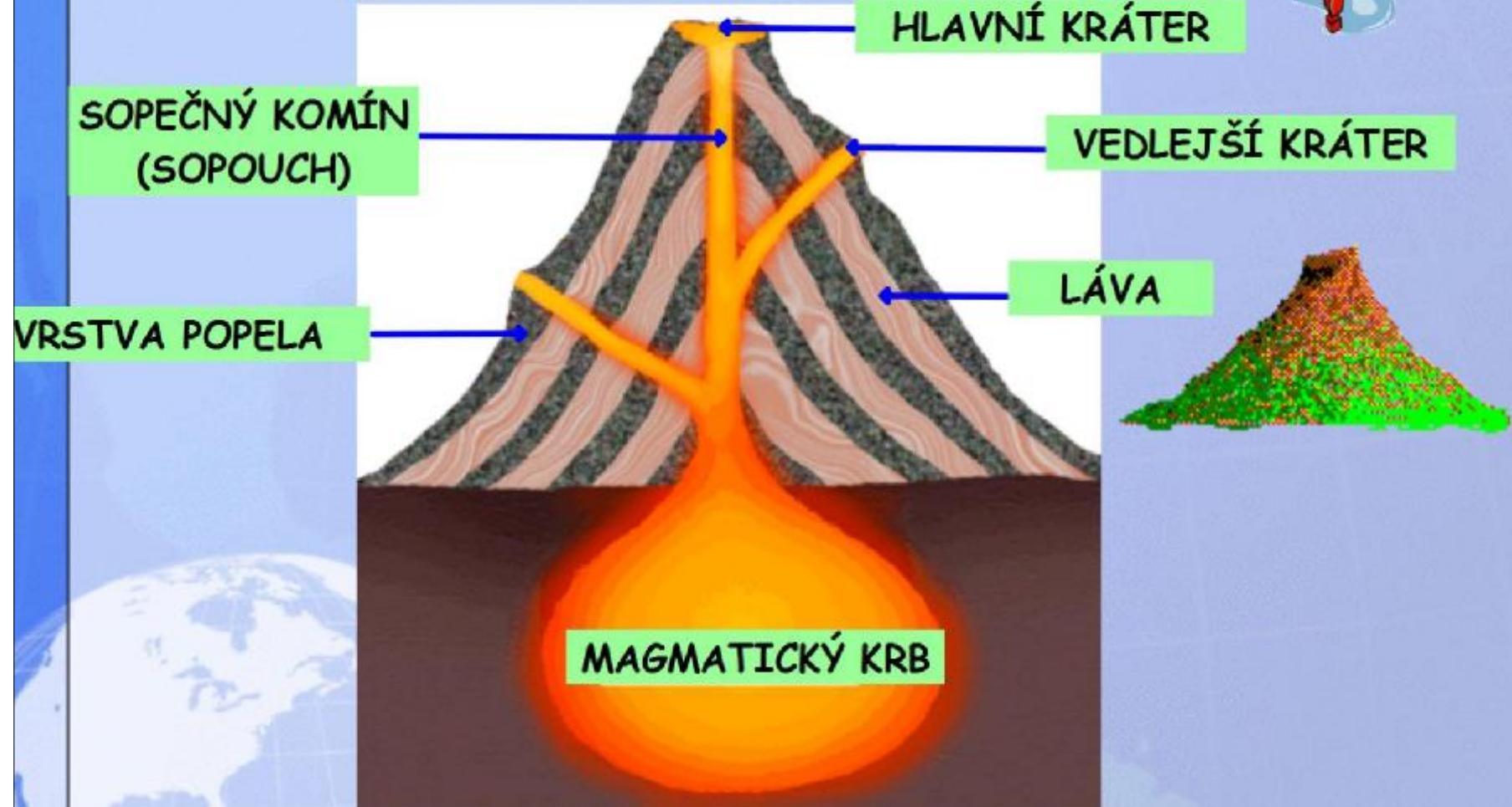

ŘEŠENÍ

SOPEČNÁ ČINNOST

ZEMĚTŘESENÍ

Zemětřesení:

chvění a otřesy zemského povrchu způsobené náhlým uvolněním napětí nebo nárazem litosférických desek

A

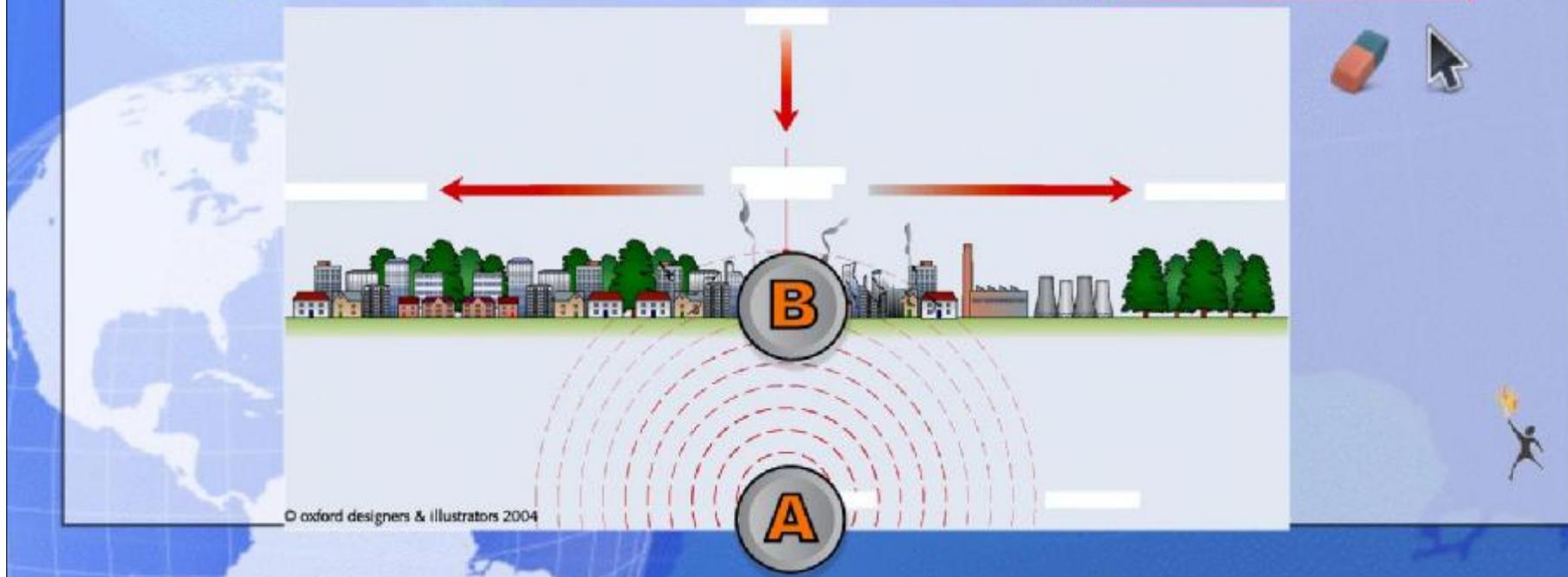
místo vzniku zemětřesení pod povrchem Země

Hypocentrum

B

místo na povrchu, svisle nad místem vzniku zemětřesení

Epicentrum

VZNIK POHOŘÍ

Doplň pohoří podle vzniku:

Uvolněné zvětraliny (eroze) jsou přemístovány (transport) a ukládány (akumulace).

usazené

Díky tlakům v kůře vznikne zlom. Kolem něho se pak zlomená kůra propadá (příkopová propadlina) nebo vyzvedává (pohoří - hrášt').

kerná

Pokud je hornina více poddajná nezlamí se, ale „pouze“ se zprohýbá do tzv. vrás. Pohybem litosférických desek dochází ke zprohýbání.

vrásová

Magma se dostává na povrch, kde se tuhnoucí láva hromadí a vytváří pohoří.

sopečná

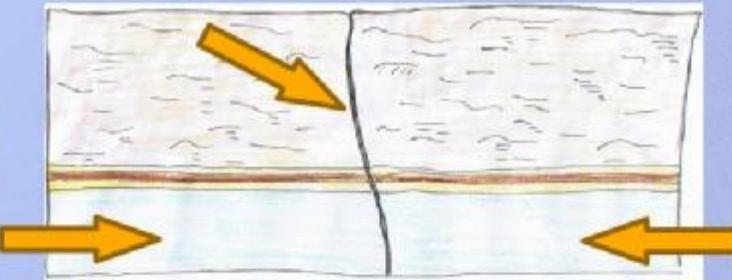

Vrássová pohoří

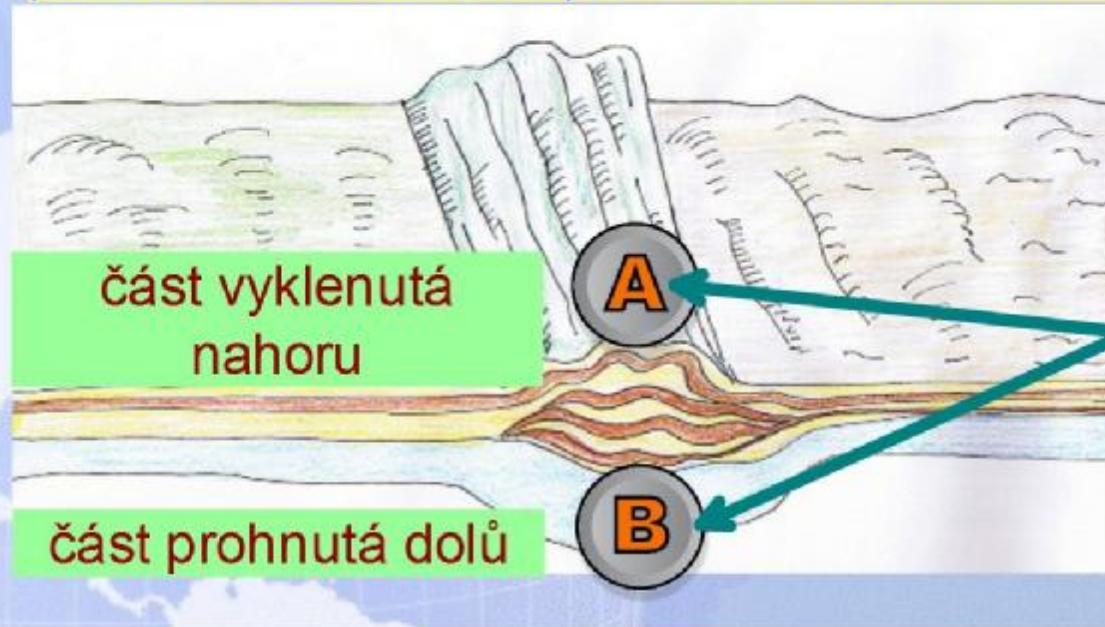
Jak vznikají vrássová pohoří:

Tlakem na litosférické desky z boku.

Co jsou to vrásy:

Vrásy jsou vlny, které vzniknou
působením tlaku a napětí v zemské kůře..

Spoj s obrázkem

koryto

sedlo

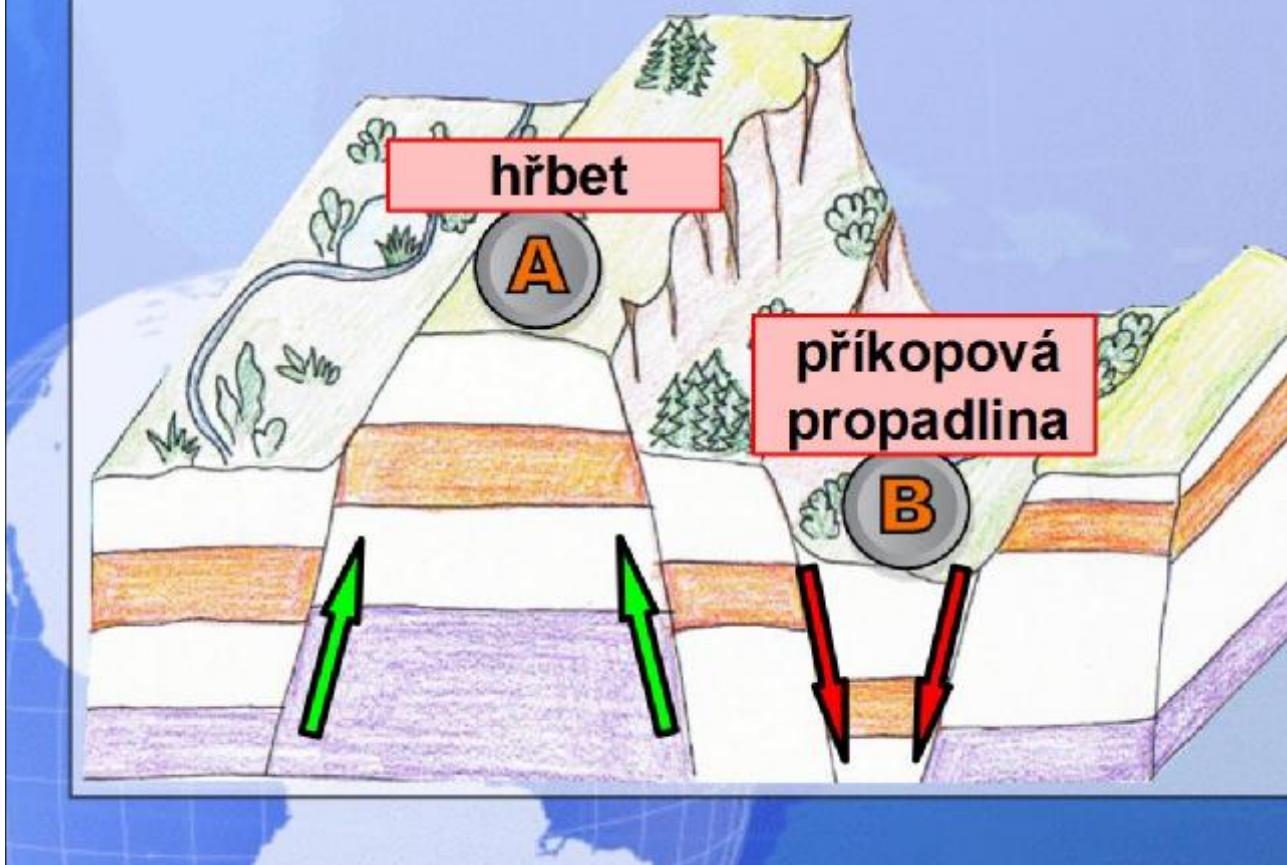
Kerná pohoří

Jak vznikají kerná pohoří:

Tlakem na litosférické desky z nitra Země

Co jsou to kry:

Části zemské kůry, které jsou odděleny zlomy.

Umísti popisky a
směrové šipky:

ZVĚTRÁVÁNÍ A ČINNOST VĚTRU

Přírodní činitelé rozrušující povrch Země:

- ★ dešťová voda
- ★ teplota vzduchu
- ★ led

- ★ kořeny rostlin
- ★ vítr

Poznáš je?

Pronikají do trhlin a velkou silou je rozšiřují, případně také naleptávají.

kořeny rostlin

Unáší písek s prachem a obroušuje části skal a balvanů.

vítr

Proniká do hornin, ty zvlhnou a rozpadají se.

dešťová voda

Mění se během dne i roku, díky ní se horniny smršťují a roztahují.

teplota vzduchu

Má větší objem než voda, a proto rozšíří skalní pukliny.

led

PŮSOBENÍ POVRCHOVÉ TEKOUCÍ VODY

Tok řeky

horní

střední

dolní

Řeka teče prudce, má velkou sílu, odnáší a obroušuje kameny,

Má menší sílu, ale menší valouny a písek přenese.

Řeka teče pomalu, na valouny nemá sílu, přenáší hodně písku.

Co jsou to valouny:

Úlomky hornin obroušených říční vodou do hladka.

Při ústí do moře či jezera ukládá řeka veškerý materiál, který donesla až sem - vzniká **náplavová rovina** ve tvaru trojúhelníku.

Dostala název podle písmena z řecké abecedy. Kterého?

alfa delta gama omega

Žlabu, kterým protéká **říční** nebo **potoční** voda se říká **koryto**.

Na jeho dně se obrušují úlomky hornin a vznikají **valouny**.

Ty se při svém putování drobí a vzniklý písek se na některých místech usazuje. Stávají se z něj **říční nánosy**.

Písečné přesypy v poušti se nazývají **duny**.

POVRCH ZEMĚ - PŮSOBENÍ PŘÍRODNÍCH ČINITELŮ

vnitřní činitelé tvořící vrásnění sopečná činnost

vnější činitelé pozměňující tekoucí voda vítr rostliny

Podle výškových rozdílů:

- r** oviny
- p**ahorkatiny
- v**rchoviny
- h**ornatiny
- v**elehory

Výškový rozdíl :	
	do 30 m
	do 150 m
	do 300 m
	do 600 m
	nad 600 m

přiřad :

Podle nadmořské výšky:

nížiny do _____ m

do 200

vysočiny nad _____ m

nad 200

Použité zdroje :

Mgr. Jana Šimková- Litosféra 2. část, ZŠ Jaroměř, Na Ostrově 4, okr. Náchod
Brychtová, Š., Brinke, J., Herink, J. : Planeta Země, Zeměpis pro 6. a 7. ročník základní školy, nakladatelství Fortuna 1997 ISBN 80-7168-475-9

Demek, J. a kolektiv: Planeta Země a její krajiny, Zeměpis pro 6. a 7.ročník základní školy, nakladatelství SPN 2000, ISBN 80-85937-67-0

www.zemepis.com

<http://cs.wikipedia.org>

<http://www.geology.cz/aplikace/encyklopedie/term.pl?vrasa>

V materiálu byly použity obrázky z knihovny ActivInspire.

